

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MARINKOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 9138/02)

PRESUDA

STRASBOURG

21. listopada 2004.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu **Marinković protiv Hrvatske,**

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik,*
- g. P. LORENZEN,
- g. G. BONELLO,
- gđa F. TULKENS,
- gđa N. VAJIĆ,
- gđa E. STEINER
- g. K. HAJIYEV, *suci,*
- i g. S. QUESADA, *zamjenik tajnika Odjela,*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 30. rujna 2004.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 9138/02) protiv Republike Hrvatske koji je dvoje hrvatskih državljana, g. Mile Marinković i gđa Milena Marinković ("podnositelji zahtjeva"), podnijelo Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 20. prosinca 2001. godine.

2. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica, gđa L. Lukina-Karajković.

3. Podnositelji zahtjeva su naveli kako im je donošenjem Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima iz 1996. povrijeđeno pravo na pristup sudu zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije i pravo na djelotvorno pravno sredstvo zajamčeno člankom 13. Konvencije.

4. Zahtjev je dodijeljen u rad Prvom odjelu Suda (pravilo 52. stavak 1. Poslovnika Suda). 17. listopada 2002. vijeće tog Odjela odlučilo je o zahtjevu obavijestiti Vladu.

5. Odlukom od 16. prosinca 2003. Sud je zahtjev proglasio dopuštenim.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Podnositelji zahtjeva rođeni su 1946. odnosno 1955. godine i žive u Boleču, u Srbiji i Crnoj Gori.

7. Dana 6. ili 7. svibnja 1992. nepoznati su počinitelji zapalili njihovu kuću u Novskoj, u Hrvatskoj.

8. Dana 11. studenoga 1996. oni su pred Općinskim sudom u Novskoj pokrenuli građanski postupak tražeći od Republike Hrvatske naknadu štete za svoju oštećenu imovinu.

9. Općinski sud u Novskoj prekinuo je postupak 24. listopada 1997. na temelju Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima iz 1996. godine.

10. Postupak je nastavljen 22. listopada 2003., na temelju Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

11. Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996 i 112/1999) glasi kako slijedi:

Članak 180. stavak 1.

"Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu."

12. Zakon o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 7/1996, u daljnjem tekstu "Zakon iz 1996.") stupio je na snagu 3. veljače 1996. Mjerodavni dijelovi tog zakona glase kako slijedi:

Članak 1.

" U Zakonu o obveznim odnosima ... članak 180. briše se."

Članak 2.

"Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastaviti će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata."

13. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999 i 117/2003) predviđa:

Članak 212.

"Postupak se prekida: (...)

...

6) kad je to drugim zakonom određeno."

14. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (*Narodne novine*, br. 117/2003, u daljnjem tekstu "Zakon iz 2003.") stupio je na snagu 31. srpnja 2003. On predviđa da će se postupci prekinuti na temelju Zakona iz 1996. nastaviti i određuje u kojim je okolnostima Republika Hrvatska odgovorna za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

15. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da im je donošenjem Zakona iz 1996. povrijeđeno pravo na pristup sudu zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

Članak 6. stavak 1.

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj."

16. Vlada je pozvala Sud da zaključi kako zahtjev ni na koji način ne ukazuje na povredu članka 6. stavka 1. Konvencije. U vezi s time, Vlada je ustvrdila kako su podnositelji zahtjeva imali pristup sudu budući su pred Općinskim sudom u Novskoj pokrenuli građanski postupak. Činjenica da je sud privremeno prekinuo postupak na temelju Zakona iz 1996. nije utjecala na njihovo pravo na pristup sudu.

17. Podnositelji zahtjeva su tvrdili kako im je pravo na pristup sudu bilo povrijeđeno budući im je od stupanja na snagu Zakona iz 1996. do stupanja na snagu zakona iz 2003. bilo onemogućeno voditi postupak u njihovom predmetu.

18. Sud podsjeća kako je u članak 6. stavak 1. ugrađeno "pravo na sud", a jedan vid toga prava je pravo na pristup, to jest pravo pokretanja postupka pred sudom u građanskim stvarima.

19. Međutim, to pravo nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup po samoj svojoj naravi zahtjeva uređenje od strane države. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud. Sud se mora uvjeriti da primijenjena ograničenja ne ograničavaju niti smanjuju pristup koji je pojedincu ostavljen na takav način ili u tolikoj mjeri da bi bila narušena sama bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. ako ne teži legitimnom cilju i ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti (vidi presudu u predmetu *Stubbings and Others v. the United Kingdom* od 22. listopada 1996., *Reports of Judgements and Decisions* 1996-IV, stavak 50.).

20. Sud primjećuje kako je u ovom predmetu postupak podnositelja zahtjeva protiv Republike Hrvatske *de facto* prekinut 3. veljače 1996., kad je na snagu stupio Zakon iz 1996. Zakon iz 2003. stupio je na snagu 31. srpnja 2003., a postupak je na temelju toga zakona nastavljen 22. listopada 2003. Dakle, podnositelji zahtjeva su zbog Zakona iz 1996. godine bili spriječeni više od sedam godina, od kojih je više od pet godina nakon što je Hrvatska ratificirala Konvenciju, u tome da o njihovom zahtjevu odluče domaći sudovi.

21. Sud nalazi, u skladu sa svojom sudskom praksom (vidi *inter alia* predmet *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, stavak 33., ECHR 2002-II i *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, stavak 55., 10. srpnja 2003.), da dugo razdoblje u kojem su podnositelji zahtjeva, zbog zakonodavne mjere, bili spriječeni u tome da o njihovom zahtjevu građanske naravi odluče domaći sudovi, predstavlja povredu članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

22. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da im je istim zakonom povrijeđeno i pravo na djelotvorno pravno sredstvo zajamčeno člankom 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

“Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

23. Vlada je ustvrdila kako se prigovor na temelju članka 13. ne mora ispitati odvojeno jer je obuhvaćen prigovorom na temelju članka 6. stavka 1.

24. Podnositelji zahtjeva nisu odgovorili na tu Vladinu tvrdnju.

25. Sud primjećuje kako prigovor na temelju članka 13. proizlazi iz istih činjenica koje je ispitivao na temelju članka 6. Konvencije. Uzimajući u obzir svoju odluku o članku 6. stavku 1. Sud smatra kako predmet nije potrebno ispitati na temelju članka 13. jer su njegovi zahtjevi manje strogi od zahtjeva iz članka 6. stavka 1. i ovdje su njima obuhvaćeni. (vidi osobito predmet *Osu v. Italy*, br. 36534/97, stavak 43., 11. srpnja 2002.).

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

26. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

27. Na ime materijalne štete, podnositelji zahtjeva zatražili su vrijednost svoje oštećene kuće i druge imovine te izmakle dobiti u iznosu od 294.620 eura (EUR). Uz to su tražili i 100.000 EUR na ime nematerijalne štete.

28. Vlada je zatražene iznose smatrala neosnovanima i u svakom slučaju pretjeranima.

29. Sud podsjeća kako se utvrđena povreda odnosi isključivo na pristup podnositelja zahtjeva sudu, a ne na uništenje njihove imovine. Dakle, nije utvrđena nikakva uzročna veza između utvrđene povrede i njihovog zahtjeva za naknadu materijalne štete. Osobito, posao Suda nije nagađati kakav bi bio ishod postupka da je ovaj bio u skladu sa zahtjevima iz članka 6. stavka 1. Konvencije (vidi, *inter alia*, predmet *Göçer v. the Netherlands*, br. 51392/99, stavak 37., 3. listopada 2002.). Stoga se ne dosuđuje nikakva naknada materijalne štete.

30. S druge strane, Sud primjećuje dugo razdoblje tijekom kojeg su podnositelji zahtjeva bili spriječeni u tome da bude odlučeno o njihovim zahtjevima građanske naravi te smatra kako su se kod njih sigurno javili određeni osjećaji frustracije i tjeskobe koji opravdavaju dosuđivanje naknade za nematerijalnu štetu. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta, Sud podnositeljima zahtjeva dosuđuje 8.000 EUR, uvećanih za sve poreze koje bude potrebno zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

31. Za troškove nastale pred domaćim sudovima podnositelji zahtjeva su zatražili 1.000 EUR. Uz to su zatražili i 500 EUR za troškove i izdatke nastale pred Sudom.

32. Vlada je smatrala da su zatraženi iznosi pretjerano visoki.

33. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio i da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, na temelju informacija koje posjeduje i naprijed navedenih kriterija, Sud smatra kako podnositelji zahtjeva nisu dokazali da su zbog prekida postupka pred domaćim sudovima pretrpjeli ikakve dodatne troškove i izdatke (vidi naprijed citirani predmet *Multiplex*, stavak 65.).

34. Što se tiče sudskih troškova i izdataka pretrpljenih pred njime, Sud smatra kako je zatraženi iznos stvarno i neophodno pretrpljen i kako je njegova visina razumna. Stoga podnositeljima zahtjeva dosuđuje 500 EUR, uvećanih za sve poreze koje bude potrebno zaračunati (vidi naprijed citirani predmet *Multiplex*, stavak 65.).

C. Zatezna kamata

35. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
2. *presuđuje* da je nepotrebno ispitati prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 13. Konvencije;
3. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose koje treba preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:
 - (i) 8.000 EUR (osam tisuća eura) na ime nematerijalne štete;
 - (ii) 500 EUR (petsto eura) na ime troškova i izdataka; i
 - (iii) sve poreze koji bude potrebno zaračunati na naprijed navedene iznose;
 - (b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 21. listopada 2004. u skladu s pravilom 77. stavicima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Santiago QUESADA
Zamjenik Tajnika

Christos ROZAKIS
Predsjednik